

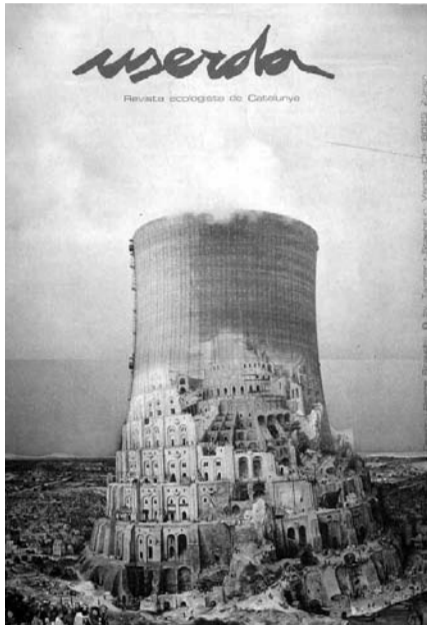

ECOS DE SOCIETAT

DEL COL·LECTIU DE PERIODISTES ECOLOGISTES PASSANT PER USERDA I EL BRUSI AUTOGESTIONAT

Vint-i-set anys després...

LA LLUITA CONTINUA

SANTIAGO VILANOVA → EXDIRECTOR D'USERDA I DE DIARIO DE BARCELONA. PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ UNA SOLA TERRA

El 27 de febrer de 1977 el Col·lectiu de Periodistes Ecologistes de Catalunya (CPEC) va publicar un manifest sobre l'estat del medi ambient que va esdevenir el punt de partida de la revista *Userda*, dedicada a la informació, la crítica i l'alternativa ecologista. Tots nosaltres treballàvem en els principals diaris barcelonins de l'època i impulsàvem per primera vegada en la història del periodisme català l'anomenada «informació ambiental».

En aquells anys de la «transició democràtica» vam començar a rebre les pressions dels grups econòmics i financers afectats per les nostres denúncies i investigacions. Les societats energètiques, químiques, papereres i urbanístiques intentaven frenar les primeres embranzides del moviment ecologista i antinuclear. Si aquella «transició democràtica» hagués estat vertadera la nostra situació hauria estat protegida i fins i tot estimulada pels consells de redacció. El CEPC no feia més que documentar les agressions al territori i a la salut que perpetraven grups econòmics i empresarials protegits pel franquisme i la corrupció. Paradoxalment, una bona part d'aquestes societats pertanyia a la burgesia catalana i estava vinculada al pujolisme.

El dret a la informació ambiental perillava i vam entendre que ens seria molt difícil continuar la nostra tasca en les redaccions dels diaris vinculades als sectors empresarials que criticàvem i que es resistien a transformar els seus sistemes productius i a deixar de contaminar. Anys després, l'ingrés a la CEE els va obligar a canviar de pensament per les pròpies exigències de la legislació europea.

En moltes ocasions no vam tenir el su-

port necessari dels directors i dels redactors en cap, sotmesos als interessos dels propietaris dels mitjans i mediatitzats pels partits polítics dominants, d'esquerra i de dreta. L'ecologisme i la informació del medi ambient els n'era una nosa incòmoda. Els professionals d'esquerres, d'ideologia socialista o comunista, no admetien que l'ecologisme qüestionés el model econòmic i energètic consensuat en els Pactes de la Moncloa. Érem considerats «periodistes no homologats» i en conseqüència fàcilment vulnerables. A poc a poc vam ser apartats de les redaccions i el tancament de diaris com *El Correo Catalán*, *El Noticiero Universal* o *Diario de Barcelona* ens va dificultar encara més el reciclatge. Havíem entrat en la «llista negra». I, de fet, encara hi som.

Per defensar la nostra pròpia opció informativa vam crear *Userda*, que aglutinà un bon grapat de periodistes, científics, ninotaires i pensadors vinculats al llavors emergent moviment ecologista. Així, el maig de 1977, abans que s'iniciés la campanya electoral de les primeres legislatives, sortia al carrer el primer exemplar de la revista. El titular de la portada era rupturista: «Partits contaminats». Es tractava d'un «qui és qui» dels principals candidats explicant els seus antecedents com a contaminadors o vinculats a grups i a societats que havien provocat estralls ambientals. Socialistes i alguns comunistes també en sortien esquitxats.

LA USERDA SEMPRE RENEIX...

Tot i que la vida d'*Userda* va ser curta (el darrer número va sortir l'abril de 1981), la seva influència va ser significativa en la majoria de grups ecologistes i organitzacions radicals. Cobríem l'espai alternatiu, el que ara ocupen, per exemple, amb les seves publicacions *Attac* (*El Gra de Sorra*) o la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona (*La Veu del Carrer*). La revista tenia un tiratge de sis mil exemplars i es venia per subscripció, en les llibreries més progressistes de les capitals de comarca i en alguns quioscos de la Rambla. Nosaltres mateixos l'oferíem a la sortida dels actes polítics i a les manifestacions.

Després d'*Userda* i de l'experiència autogestionària de *Diario de Barcelona*, van venir uns quants anys de silenci, fins a la creació el 1996 de l'associació Una Sola Terra. Mentrestant, havia sorgit una associació de periodistes especialitzats en informació científica i ambiental amb clara vocació gremialista i de no trepitjar els ulls de poll de les grans empreses del sector químic i energètic de les quals re-

LA REVISTA S'OFERIA A LA SORTIDA DELS ACTES POLÍTICS I A LES MANIFESTACIONS.

Érem considerats periodistes no homologats i vam entrar en la «llista negra» i, de fet, encara hi som.

ben suports, amb què han creat un monopoli que impedeix qualsevol posició crítica o anàlisi alternativa.

Els motius pels quals vam creure que calia i era útil per a la societat l'organització d'aquest tipus de periodisme els traslladarem també a nivell europeu i internacional. Alguns de nosaltres vam col·laborar en la creació de l'associació *Journalistes-écrivains pour la nature et l'écologie* (JNE), que presideix l'històric periodista francès Claude-Marie Vadrot, i en la fundació el 1990 de la *International Federation of Environmental Journalists* (IFEJ).

És precisament en aquest aspecte internacional que s'ha perdut una ocasió única amb el Fòrum Universal de les Cultures. En l'apartat dels «Diàlegs» dedicat a la informació s'ha censurat de forma ignominiosa tot el que fa referència al dret a la informació ambiental i s'ha exclòs de l'organització l'associació Una Sola Terra, la JNE i l'IFEJ. Si un dels eixos del Fòrum és la sostenibilitat no s'explica com els seus responsables van apartar la nostra proposta –que tenia el suport del Col·legi de Periodistes– de fer uns debats on s'anàlitzés la greu situació que pateix el periodisme ambiental i ecologista, especialment en els països del Tercer Món,

per l'acció de les multinacionals que exploten els recursos naturals.

Tant el previsible Manifest de Barcelona com la creació de l'Observatori Mundial dels Drets a la Informació obliden de forma expressa –no vull pensar que degut a l'autocensura o a la pressió de les societats energètiques patrocinadores del Fòrum– tot el que fa referència al dret al desenvolupament sostenible dels pobles i a l'accés a la informació ambiental.

Per això considero esperançadora la reaparició d'*Userda* com a suplement mensual d'*El Triangle*, setmanari impulsat i dirigit per Jaume Reixach, un dels fundadors del Col·lectiu de Periodistes Ecologistes, junt amb Xavier Garcia, Josep Català, Alfons Ribera i Jordi Cortadellas, entre d'altres. Estic convençut que aquesta resurrecció serà fructífera de la mà del seu coordinador i editor, l'escriptor i periodista Xavier Borràs, amb qui hem compartit tantes batalles en defensa d'una Catalunya ecològica i lliure, i que el seu contingut tindrà la saviesa adquirida per l'experiència de tants anys de militància.

Volem obrir les pàgines de la nova *Userda* a les joves generacions de periodistes que vulguin continuar aquesta tasca i a tots els pensadors alternatius. El temps ha canviat per a ells i per a nosaltres, ja veterans. Moltes empreses giren ara a l'entorn dels nostres ideals i s'han vist obligades a dialogar i a concertar. L'ecologisme ha esdevingut una opció àmpliament compartida per la població, tot i que als grans mitjans de comunicació no acaben d'admetre aquesta transformació.

Ara ningú no impedirà que continuem navegant cap a la Itaca verda dels nostres anhels. Els vents ens són, finalment, favorables. I arribar-hi és el nostre destí.